

100.výročí Ondřeje Špačka-rodáka z Lažánek

letce 311. bombardovací peruté.

Ondřej Špaček se narodil 11.října 1914 v obci Lažánky ještě za Rakouska - Uherska. Jeho otec, Josef Špaček byl dělník, pracoval v místním lomu. Jeho matka (Josefova druhá žena) se jmenovala Bohumila Špačková roz. Šebetovská. Ondřej Špaček měl 4 sourozence: Ludvíka (dítě z prvního manželství, o deset let starší než Ondřej), Josefa, Věru (o pět let starší, zemřela před 101. narozeninami v roce 2010) a dva mladší bratry Františka a Jana, kteří žili celý život v Lažánkách. Ondřej Špaček byl pokřtěn a vychován v katolické církvi. Jako žák navštěvoval i místní školu v Lažánkách.

V roce 1932, když bylo Ondřejovi 18 let, se připojil ke svému bratrovi Ludvíkovi v podnikání a začal navštěvovat obchodní školu v Brně.

Ondřej Špaček se připojil k českému letectvu ještě před druhou světovou válkou v době své vojenské služby. Tehdy vláda podporovala systém "1000 pilotů" jako způsob, jak zajistit v případě války dostatečný počet vyškolených pilotů připravených k boji; Ondřej se stal jedním z těchto tisíců mladých mužů.

Roku 1937 Ondřej Špaček dokončil svůj výcvik jako pilot v pilotní škole v Nitře na Slovensku a v září 1938 se podílel na všeobecné mobilizaci československých jednotek, týden před Mnichovskou dohodou, která zanechala Československo otevřené nacistické invazi. V březnu 1939 se účastnil průzkumných hlídek na slovensko-maďarské hranici. 16. března 1939, kdy Německo obsadilo Československo, došlo k rozpuštění českého letectva. Ondřej Špaček se rozhodl uniknout na západ s cílem bojovat proti Němcům na jiné frontě. V průběhu šesti měsíců, se pokusil o útěk přes Polsko, ale byl zastaven na hranicích a poslán zpět. V lednu 1940 se Ondřej opět rozhodl opustit svou rodnou zemi a to "balkánskou cestou": přes Slovensko, Maďarsko, Rumunsko a Jugoslávii a odtud po moři do Istanbulu. Z Istanbulu po moři přes Bejrút do Marseille.

Ondřej Špaček byl v červnu 1940 zařazen do francouzské cizinecké legie. Dne 19. června 1940 byl evakuován po moři z Francie s 92 dalšími českými letci a do Anglie do Falmouth se dostal 23. června 1940.

Ondřej byl zařazen do 311. bombardovací perutě, kde létal na stroji Wellington

10. dubna 1943 uzavřel sňatek s anglickou dívkou Eileen Bellamy.

Po válce roku 1945 se Ondřej vrátil zpět z Anglie do vlasti, působil jako instruktor létání československého letectva v Brně.

18. dubna 1946 se Ondřejovi a Eileen narodila dcera Sue.

Ke konci roku 1946 se Ondřej s rodinou přestěhoval do Hradce Králové, kde byla zřízena nová vojenská akademie pro letectvo.

V roce 1948 byl Ondřej zatčen spolu s dalšími letci RAF a vyslýchán STB. Navzdory nedostatku důkazů byl Ondřej shledán vinným ze zrahy, špionáže a dezerce a odsouzen k 10 letům vězení. Výkon trestu začal roku 1949 v Plzni na Borech a v roce 1951 byl přesunut do Jáchymova, kde s ostatními vězni pracoval v uranových dolech. V roce 1954 na konci října byl propuštěn.

12. října 1956 odletěl za svou rodinou do Anglie.

V roce 1962 se Ondřej stal britským občanem.

V roce 1987 zemřel, dva roky před Sametovou revolucí.

Dne 13. září 1991 se konal Rehabilitační ceremoniál v Praze na počest československých vojáků, kteří sloužili v RAF za 2. světové války. V tomto obřadu Ondřej byl povýšen in memoriam do hodnosti Plukovník (Group Captain) v československém letectvu.

Jeho ostatky jsou uloženy v rodinném hrobu v Lažánkách.

Fotografie z roku 1986